

2021 m. spalio 19 d. *Nr. R3-824*
Vilnius

Ministrei Pirmininkei Ingridai Šimonytei
LR Vyriausybės kanceliarija
Gedimino pr. 11, Vilnius 01103
Siunčiama tik elektroniniu paštu
LRVkcanceliarija@lr.v.lt

PRAŠYMAS INICIJUOTI IR KOORDINUOTI NACIONALINĖS KOVOS SU VĖŽIU STRATEGIJOS IR PRIEMONIŲ PLANO PARENGIMĄ

Gerbiama Ministre Pirmininke,

Kreipiamės į Jus, norėdamos atkreipti dėmesį į prastą situaciją Lietuvos onkologijos srityje ir prašydamos skirti Vyriausybės prioritetą situacijos gerinimui:

- Lietuvoje kasmet vėžys diagnozuojamas 18 tūkst. gyventojų, su vėžio diagnoze šiuo metu gyvena virš 110 tūkst. žmonių, nuo vėžio kasmet miršta 8 tūkst. gyventojų, t.y. vidutiniškai 22 asmenys kasdien.
- Bendroje Europos statistikoje Lietuva pasižymi bene trumpiausia tikėtino gyvenimo trukme, prastais išvengto mirtingumo rodikliais, Lietuvai būdingi vieni prasčiausių arba prasčiausi ES penkerių metų išgyvenamumo rodikliai sergant plaučių, kepenų, kasos, stemplės, inkstų, krūties, kiaušidžių, gimdos kaklelio vėžiu.
- Vėžio gydymui skiriamų lėšų dalis, tenkanti vienam Lietuvos gyventojui yra viena mažiausių Europoje, o inovatyvių vaistų prieinamumo tenka laukti daugiau nei 2,5 metus po jų registravimo atsakingose Europos agentūrose.
- Besitęsianti pandemija situaciją tik pablogino: Europos lygiu pabrėžiama būtinybė imtis neatidėliotinų veiksmų, kad vėžys (angl. *Cancer*) netaptų pamiršta C kodo liga kovoje su C-19. Tuo tarpu mūsų šalyje, sveikatos sistemos tinklo reformos gairėse ir sveikatos politikų kalbose sisteminiams priemonėms neskiriama dėmesio, o prioritetu išsikeltas europiniu lygiu pripažįstamo kompetencijos centro – Nacionalinio vėžio instituto – pertvarkymas.
- Nacionalinė vėžio profilaktikos ir kontrolės programa 2014-2025 m. neturi svorio, jos priemonių planai rengiami formaliai, dažnai tvirtinami metams besibaigiant, o 2021 m. vasario 3 d. patvirtintas Europos kovos su vėžiu planas (angl. *Europe's Beating Cancer Plan*) nesulaukė Lietuvos valstybės institucijų dėmesio, atsakas į šią Europinę iniciatyvą, nepaisant teiktų siūlymų nebuvo įtrauktas tarp Vyriausybės prioritetinių darbų ir priemonių planų.
- Europos Komisija ir Europos Parlamentas imasi globalių koordinuotų veiksmų, vykdant Europos kovos su vėžiu planą, kurio patvirtinimas tapo istoriniu įvykiu, nes jokia kita liga nėra turėjusi atskiro politinio plano Europos mastu, sulaukusi tiek dėmesio, tiek daug suburtų politinių komitetų bei palaikymo Europos Parlamente.
- Esminiam kovos su vėžiu proveržiui pasiekti numatyta Europos Horizontų misija Vėžys, apibrėžianti gaires ES mokslo tyrimų ir inovacijų vystymui, ir kuri kartu su Europos kovos su vėžiu planu ne tik skatina valstybes nares aktyviai įsitraukti į šio ES plano veiklas, bet taip pat įpareigoja skirti pakankamą valstybinį dėmesį ir finansavimą vėžio kontrolės problemoms spręsti, pasitelkiant nacionalinius finansavimo įrankius.

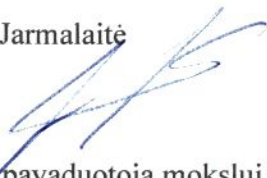
Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus:

1. **Prašome sutelkti Vyriausybės, onkologijos ir kitų susijusių sričių specialistų ir nevyriausybinių organizacijų pajėgas parengiant Nacionalinę kovos su vėžiu strategiją ir jos įgyvendinimo priemonių planą.** Nacionalinė kovos su vėžiu strategija ir planas turėtų sutapti su pagrindinėmis Europos kovos su vėžiu plano veiklų kryptimis, kartu akcentuoti ir spręsti aštriausias nacionalinio lygmens vėžio kontrolės problemas.
2. Nacionalinio Plano parengimui, pagrindinių vėžio kontrolės problemų išgryninimui **siūlome suburti Nacionalinį kovos su vėžiu komitetą** (toliau – Komitetas), kuris ne tik parengtų ir koordinuotų Plano vykdymą šalies mastu, bet taip pat padėtų pilnavertiškai ir aktyviai atstovauti Lietuvai Europos Komisijos vėžio pogrupio, Europos Horizontų Vėžio misijos, EU4Health ir kituose EK darbo grupėse bei komitetuose, skirtuose Europos kovos su vėžiu plano įgyvendinimui.
3. **Esame įsitikinę, kad Nacionalinė kovos su vėžiu strategija turi** aprėpti sveikatos, mokslo ir inovacijų, socialinės ir aplinkos apsaugos sektorius, apjungti šių ir kitų susijusių sričių specialistus, **turėti valstybinio lygio palaikymą ir išaugti iki tarpsektorinio memorandumo**, kurio tikslas – pagerinti sveikatos rodiklius (vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę, išvengtą perteklinį mirtingumą, penkerių metų išgyvenamumą ir bendrąjį išgyvenamumą), kasmet papildomai išsaugant bent 300 gyvybių.
4. **Kviečiame Jus, Ministrę Pirmininkę, tapti šios iniciatyvos globėja**, paskirti buriamo Komiteto pirmininką bei atsakingą šio klausimo kuratorių Vyriausybės kanceliarijoje.

Kartu su šiuo raštu pridedame Nacionalinio vėžio instituto su partneriais parengtą bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos paskelbtos Misijų iniciatyvos viešajai konsultacijai pateiktą siūlymą dėl nacionalinės misijos Vėžys, tikėdami kad šio siūlymo turinys bent iš dalies galėtų pasitarnauti nacionalinio kovos su vėžiu plano parengimui.

Pagarbiai,

prof. Sonata Jarmalaitė

Direktorius pavaduotoja mokslui ir plėtrai,
laikinei einanti direktorės pareigas
Nacionalinis vėžio institutas
Santariškių g. 1, Vilnius
Tel.: 8 527 86700

Neringa Čiakienė

Direktorė
Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija
Kalvarijų g.235, Vilnius
Tel. 8 630 60636